

# Ett besök i Stockholm

*Återutgivning av text från 1889*



En gratis publikation från  
[e-boksbiblioteket.se](http://e-boksbiblioteket.se)

Ett besök i Stockholm  
– Återutgivning  
av text från 1889

Redaktör Mikael Jägerbrand

ISBN 978-91-7757-086-8

Copyright © 2016 Mikael Jägerbrand / Virvelvind Förlag, Lysekil  
Den här e-boken ges ut av E-boksbiblioteket Förlag (imprint)

Mer info: [www.e-boksbiblioteket.se](http://www.e-boksbiblioteket.se)

# Förord

I den här e-boken får du en nostalgisk berättelse från slutet av 1800-talet om det ”gamla Stockholm”.

Du får framför allt läsa om det Stockholm som skildrades av Bellman på 1700-talet.

Texten är illustrerad med flera spännande teckningar från bland annat Djurgården.

Den här texten publicerades ursprungligen den 9 november år 1889 i tidskriften ”Ny Illustrerad Tidning” med rubriken ”Några ännu kvarstående minnen från gamla Stockholm”. Texten publicerades anonymt.

Den här e-boken publicerades på sajten e-boksbiblioteket.se i oktober 2016.

Du får gärna länka till den här e-boken eller skicka vidare e-boken till vänner och bekanta. Du får till och med ladda ner den och sprida den vidare på din egen sajt eller blogg – men då kan vi inte göra eventuella ändringar, rättelser eller kompletteringar.

Eftersom den här texten skrevs på 1800-talet så innehåller den

# Ett besök i Stockholm år 1889

*Den här texten publicerades ursprungligen den 9 november år 1889 i tidskriften "Ny Illustrerad Tidning" med rubriken "Några ännu kvarstående minnen från gamla Stockholm".  
Texten publicerades anonymt.*

**V**i meddela i dagens nummer ett par bilder ur gamla Stockholms historia. »Gröna Lund» med den därtill hörande »Mjölnergården», äfvensom »Ingemarshof» ha anor från Bellmans dagar, och »Hagalund» var en tid — nu dock längesedan — ett af Stockholms mest gouterade och »fashionabla» utvårdshus. Hur tiden förändrar kan man bäst finna vid en jämförelse mellan nu och då. Midt emot det forna »Gröna Lund», som ej sällan kunde skryta med förnäma gäster, ligger Hasselbacken som ett mönster för en nutidens restaurant och äfven det mest moderna och mondaina utvårdshuset. De gamla utvårdshusen ha förlorat sin nimbus och de flesta af dem ha försvunnit; »Ingemarshof» har för sin del sedan lång tid tillbaka återgått till privatlifvet, och »Hagalund» sjönk så småningom ned från sin forna rang till en simpel krog, hufvudsakligen besökt af förbifarande skjutsbönder och vagabonder.

»I Djurgårdsstaden, inom kvarteret Trädgården», säger Carlén,

»ligger midt emot hvarandra tvenne rödfärgade byggnader, den ena kallad 'Mjölnergården', den andra 'gamla skolhuset', nu afskilda genom en plankinhägnad, men fordom förenade medelst en bred gång genom den ännu befintliga trädgården, hvars dåvarande höga och lummiga träd utan tvifvel gifvit egendomen det gemensamma namnet 'Gröna Lund'». *Mjölnergården* (II på planschen) var äldst, och där var från början den egentliga värdshusrörelsen. Hufvudfönstren vette ut åt Djurgården, och på andra sidan (den här afbildade) fanns en balkong med utsikt öfver sjön och Kastellholmen. Balkongens gallerverk inflyttades sedan jäms med väggen. Den andra byggnaden (I på planschen) är yngre och stammar från 1730-talet. Byggnaden prälade fordom i sitt inre med kinesiska taflor och porsliner — den tidens lyx. I öfre salen fanns dessutom de Hoffbroska mästerverken, hvilka Bellman så drastiskt beskriver i episteln om »sista balen på Gröna Lund». Det var egentligen här de förnämligare gästerna togo in. En gammal sjömansenka har för Carlén berättat, att hon ett par gånger sett där i rummen och i trädgården icke allenast Bellman jämte Schröderheim och Badin utan äfven Gustaf III. Emellertid — *sic transit gloria mundi!* »Där förr sågs glas och skänkar och bröder stå i ring, synes ingenting» mer af den forna härligheten. »De murkna plankor knarra och skorsten svigtar nu.» Ja, det hela ser fallfärdigt ut, och finge fader Berg nu se sitt kära Gröna Lund, säkert stämde han sin pipa till en ännu sorgligare, ännu vemodigare elegi.

*Ingemarshof* (IV på planschen) låg och ligger ännu vid Roslagsgatan inom kvarteret Kråkhvilan, alldeles vid början af Bellevue-parken. Midt emot låg egendomen Stora Ingemarshof, »som fått sitt namn af en Ingemar Frodbom», upplyser Carlén. Ingemarshof, värdshuset, egde en vacker och omfångsrik trädgård, kägelbanor, lusthus och dy-

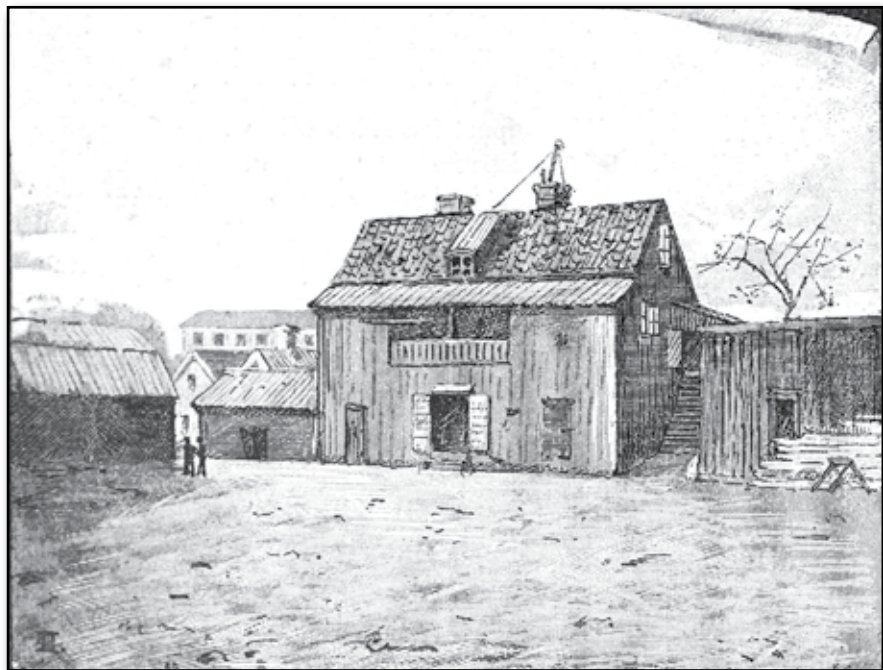
likt, som var i smaken hos »gamla Stockholm», när det förlustade sig, i det sälla tidevarf, då »guldkrogar» och »varietéer» bidade sin tid bakom framtidens förlåt och folk hade roligt med mindre anspråk, därför att de själfva voro glada och kunde roa sig själfva. Närheten till den fagra Brunnsviken gjorde väl sitt till att göra Ingemarshof så omtyckt.

*Hagalund* (III på planschen) såg sin glansperiod något senare än de här ofvan nämnda ställena, nämligen från tredje till femte årtiondet af vårt århundrade. Stället är beläget vid stora upsalavägen, midt emot gamla Haga grindar. Det var på sin tid målet för många slädpartier, många glada tillställningar och många ömma möten på tu man hand, samt täflade i rykte och omtyckthet med Stallmästaregården, Lidingöbro, Franska värdshuset och Blå porten. Efter de glada middagarnas, supéernas och champagnens tid kom så brännvinets, och den tiden fortvarar som sagdt visst ännu. Det är prosans tid efter poesien — ty äfven värdshuslifvet i Stockholm *har haft* sin poesi, fast man knappast vill tro det, då man betraktar Hagalund, sådant det nu ser ut.



*BELLMANSMINNE*. I. Gröna Lund på Djurgården.  
Tecknade af HENRIK REUTERDAHL.





*BELLMANSMINNEN. II. Mjölnergården på Djurgården.  
Tecknade af HENRIK REUTERDAHL.*



*BELLMANSMINNEN. III. Hagalunds värdshus vid Haga.  
Tecknade af HENRIK REUTERDAHL.*



*BELLMANSMINNEN. IV. Ingemarshof vid Roslagstull (före dess restaurerande).  
Tecknade af HENRIK REUTERDAHL.*

# Viktiga ord och personer

## ***Bellman, Carl Michael.***

[1740–1795] Svensk poet och trubadur. En av den svenska kulturens mest inflytelserika personer. Är mest känd för böckerna ”Fredmans epistlar” (1790) och ”Fredmans sånger” (1791). Bland hans många kända visor finns ”Gustafs skål” och ”Fjäriln vingad syns på Haga”.

## ***Fader Berg.***

En rollfigur i Carl Michael Bellmans ”Fredmans epistlar”. Rollfiguren fader Berg är tapetmålare och musiker.

## ***Carlén, Johan Gabriel.***

[1814–1875] Svensk författare som var gift med den mer berömda författarinnan Emilie Flygare-Carlén. Skrev framför allt om historiska händelser och personer. Gav även ut ett populärt samlingsverk med Bellmans skrifter.

## ***Badin, Gustav.***

[1747–1822] Dansk hovtjänare från Västindien. Tjänstgjorde under större delen av sin karriär som betjänt hos den svenska drottningen Lovisa Ulrika.

**Frodbom, Ingemar.**

[1668–1725] Svensk restaurangägare. Drev Stockholmskrogen ”Tre tunnor” på Drottninggatan och gav namn åt det mer berömda ”Ingemarshof” vid Roslagstull.

**Goutera.**

Äldre ord som betyder ”uppskatta” eller ”gilla”.

**Gustaf III.**

[1746–1792] Gustav var svensk kung från 1771 till sin död 1792. Genomförde en statskupp 1772 som återinförde det kungliga enväldet i Sverige. Är en av de mest kulturintresserade svenska kungarna i historien och kallas ofta för ”Teaterkungen”. Instiftade Svenska Akademien och lät bygga Kungliga Operan samt Drottningholms slottsteater. Mördades av Jacob Johan Anckarström vid ett attentat 1792.

**Hoffbro, Peter Lorens.**

[1710–1759] Svensk konstnär. Började sin karriär som boktryckare och grafiker, specialiserad på olika typer av spelkort. Var framför allt en mycket framgångsrik dekorationsmålare och är gjorde en berömd utsmyckning av takmålningen i Gröna Lunds värdshus. Är i dag mest känd som en av rollfigurerna i Carl Michael Bellmans ”Fredmans epistlar”...

**Nimbus.**

Latinskt ord som betyder ”gloria” eller ”strålglans”.

**Schröderheim, Anna Charlotta.**

[1754–1791] Svensk adelsdam. Hon var en av sin tids mest kända

personer och både Bellman och Leopold skrev hyllningsdikter om henne. Hon gifte sig som 22-åring med landets inrikesminister, Elis Schröderheim.

### ***Sic transit gloria mundi.***

Latinsk fras som tidigare användes då den katolska kyrkan valt en ny påve. Meningen betyder ”Helige fader, så förgås världens härlighet”.

# Fler böcker: [E-boksforlaget.se](http://E-boksforlaget.se)

Om du gillar e-böcker om historia så kommer du att gilla utbudet hos E-boksforlaget.se

Det här förlaget är specialiserat på utgivning av äldre texter om arkeologi, resor och biografier.

Alla titlarna går att hitta hos de flesta e-bokhandlare, i iTunes samt på många bibliotek.

Här är några exempel på titlar:

## Klassiska deckare

- "Sherlock Holmes: »Gloria Scott«"
- "Sherlock Holmes: Beryllkronan"
- "Sherlock Holmes: De fem apelsinkärnorna"
- "Sherlock Holmes: De rödhårigas förening"
- "Sherlock Holmes: Den avhuggna tummen"
- "Sherlock Holmes: Den blå karbunkeln"
- "Sherlock Holmes: Den försvunna brudgummen"
- "Sherlock Holmes: Den försvunna kapplöpningshästen"
- "Sherlock Holmes: Blodbokarna."
- "Sherlock Holmes: Det spräckliga bandet."
- "Sherlock Holmes: Den grekiske tolken"
- "Sherlock Holmes: Musgraves ritual"
- "Sherlock Holmes: Det gula ansiktet"
- "Sherlock Holmes: Det hemlighetsfulla mordet vid skogssjön"
- "Sherlock Holmes: Den hemlighetsfulla patienten"
- "Sherlock Holmes: Börsmäklarens biträde"
- "Sherlock Holmes: En skandal i Böhmen"
- "Sherlock Holmes: Krymplingen"
- "Sherlock Holmes: Lorden och hans rika amerikanska brud"
- "Sherlock Holmes: Mordet i Reigate"
- "Sherlock Holmes: Tiggaren med den kluvna läppen"

## Arkeologi

- "Solgudens yxa och Tors hammare"

- (1899)
- "Hällristningarnas ålder" (1869)
- "Feniciska kolonier i Skandinavien" (1875)
- "Hällristningar på Kinnekulle" (1892)
- "Forntidens perioder" (1892)
- "Hur gamla är hällristningarna?" (1869)
- "Bohusläns bygdeborgar" (1909)
- "Bohuslänska hällristningar" (1879)
- "Fynden i Troja" (1878)
- "Förbindelse mellan Skandinavien och vestra Europa före Kristi födelse" (1889)
- "Svear och götar under folkvandringstiden" (1905)
- "Husaby kyrka" (1899)
- "Hällristningarna i Järrestad" (1881)
- "Nordens fartyg från hednatiden" (1872)
- "Anmärkningar rörande figurteckningar från forntiden" (1842)
- "Grafkistor af klufna och urhålkade stockar" (1894)
- "Den svenske solguden och den svenske Tyr" (1906)
- "Skånska fornminnen" (1853)
- "Ölands fornminnen" (1874)
- "Tors hammare" (1872)
- "Våra fornminnen – vad de lära oss" (1916)
- "Sveriges fasta fornlämningar från hednatiden" (1901)
- "Förstörda fornminnen i Bohuslän år 1924"

## Djur & natur

- "Svenska djur i folktron" (1898)

- "Skäggets historia" (1893)
- "Kattens kulturhistoria" (1882)
- "Djurens sömn" (1889)
- "Katten i forntida Egypten" (1889)
- "Ett dygn på månen år 1870"
- "Orkidéernas historia" (1894)
- "Blomsterspråket" (1888)
- "Sveriges hundraser" (1880)
- "Guide till biskötsel" (1885)

## Kulturhistoria

- "Midvinterns solfest" (1894)
- "Julen på 1870-talet – Skildringar och illustrationer i svenska tidskrifter"
- "Om julens härkomst" (1899)
- "Julen i Skåne på 1820-talet"
- "Nyaste och tillförlitligaste Drömboken" (1918)
- "1870-talets bästa tips för frisyr och utseende"
- "Lyxens historia" (1870)
- "Gaffelns historia" (1889)
- "Kanalbyggen på planeten Mars" (1888)
- "Vårt solsystem" (1878)

## Resor

- "Ett besök i Venedig år 1878"
- "Strandgatan i Visby år 1879"
- "Resa på Dalslands kanal år 1877"
- "Nyköpings slott" (1877)
- "Ett besök i Marstrand år 1882"
- "Min resa i Blekinge och Kalmar år 1854"
- "Resor med luftballong år 1873"



- "Runlejonet i Venedig" (1871)
- "En utflykt på Mälaren år 1871"
- "Skildring af Vestergötland år 1882"
- "Kalmar slotts historia" (1880)
- "Ett besök i Södertälje år 1881"
- "En färd på Donau år 1882"
- "Ringmuren i Visby" (1874)
- "Fredrikstens fästning och Karl XII" (1879)
- "Petras helgedomar" (1921)
- "Ett besök i Boxholm år 1885"
- "Skildring av Riseberga klosterruiner" (1874)
- "Borgholms slottsruin" (1878)
- "Rundtur i södra Frankrike år 1880"
- "Ett besök på Djurgården sommaren 1868"
- "Sigtunas tidiga historia" (1872)
- "Helgeandskyrkan i Visby" (1878)
- "Norrköpings historia" (1871)
- "Ett besök i Waxholm år 1870"
- "Vadstena slott" (1875)
- "Skildring av Island" (1870)
- "Besök på Gripsholms slott år 1895"
- "Ett besök i Rom år 1870"
- "Besök på Helgoland år 1874"
- "Guide till Uppsala år 1875"
- "Kyrkoruinen S:t Katarina i Visby" (1877)
- "Gripsholms slott" (1877)
- "Ett besök i Strängnäs år 1874"
- "Ett besök i Visby år 1906"
- "Bohus fästning" (1869)
- "En resa på Rhen år 1866"
- "Ett besök i Ystad år 1872"

## Svensk geografi

- "Märkliga orter i Sverige" (1883)
- "Skildring av Värmland år 1882"
- "Skildring av Dalälven år 1876"
- "Skildring av Ångermanland 1882"
- "Skildring av Bohuslän år 1882"
- "Skildring av Dalsland år 1882"
- "Skildring av Närke år 1882"
- "Skildring av Öland år 1882"
- "Skildring av Stockholm år 1882"
- "Skildring av Västmanland år 1882"
- "Skildring av Härjedalen år 1882"
- "Skildring av Gästrikland år 1882"
- "Skildring av Jämtland år 1882"
- "Skildring av Göteborg år 1882"
- "Skildring av Halland år 1882"
- "Skildring av Blekinge år 1882"
- "Skildring av Gotland år 1882"
- "Skildring av Södermanland år 1882"
- "Skildring av Östergötland år 1882"

## Vikingar

- "Vikingatidens Lund och Birka" (1909)
- "Jomsvikingarnas saga" (1888)
- "Fyndet av vikingaskeppet i Gokstad år 1880"
- "Hervars och Hedreks saga" (1888)
- "Carl Larssons Uppsala-tempel" (1908)
- "Sagan om Ragnar Lodbrok och hans söner" (1880)
- "Sverige och vikingafärderna västerut" (1924)